

# Відкритий урок з української мови

**Тема.** Повторення та узагальнення знань про число та рід іменника.

**Мета.** Повторити і поглибити знання учнів про загальне значення та граматичні ознаки іменника; продовжувати формувати вміння визначати рід, число, іменників, ставити іменники в початковій формі; розвивати мовлення і мислення учнів, творчий підхід до виконання завдань; збагачувати словниковий запас; виховувати культуру мовлення, інтерес до вивчення рідної мови.

**Обладнання:** таблиці, цеглинки лего, картки для індивідуальної роботи, , ребуси, сніжинки.

**Тип уроку:** закріплення та узагальнення знань.

**Форма проведення :** урок - змагання.

## *Хід уроку*

### 1. Організація класу. Емоційне налаштування на урок.

-Сьогодні до нас завітали гості. Поверніться до них, подаруйте їм свою усмішку і гарний настрій.

- А зараз, діти, уявіть зимовий ранок, як падають з неба лапаті різнокольорові сніжинки. Протягніть свої руки до них. Нехай вони відчують тепло ваших добрих і чуйних сердець. Вдихніть на повні груди зимову свіжість повітря. Відчуйте як мороз щипає і рум'янить ваші щічки, а в цей час сніжинки на сонці переливаються діамантами. Помилуйтеся красою зимового дня. Зігрійте один одного ласкавою усмішкою і пригадайте які свята і розваги дарує вам чарівниця- зима. Я впевнена, що кожен з вас по-своєму любить зиму.

### 2. Повідомлення теми і мети уроку.

-Діти, ми з вами вивчаємо частину мови, яка є найуживанішою. Це іменник. Сьогодні на уроці ми підсумуємо й повторимо вивчений матеріал . Пригадаємо з вами основні знання, які отримали про цю частину мови.

- Я бажаю вам не розгубити набуті знання, а навпаки- поповнити і досягти високого рівня в навчанні.

### 2. Узагальнення й систематизація вивченого

- Розпочинає роботу рубрика „Факти „Іменник”

#### 1. Факти „Іменник”

- Наші діти підготували цікаві факти про іменник.

**Повідомлення учнів:**

- Назву іменник почали вживати з 1873 року. Її першим використав Омелян Партицький. Правопис 1926 року іменник називав речівником.

- Випередити іменник у кількості слів неспроможна жодна частина мови. В 11-томному „Словнику української мови” нараховується близько 135 тис. слів. Серед них іменників майже половина. Порівняно з іменниками дієслів удвічі менше.

- Терміни „чоловічий”, „жіночий”, „середній” рід дісталися нам у спадок ще з часів V ст. до н. е. Філософ Піфагор запропонував поділити всі імена на 3 роди: чоловічий, жіночий та речовий. Пізніше Арістотель запропонував замінити останній термін – на „середній рід”.

- Іменник має 7 відмінків. Учені нараховують різну кількість відмінків у сучасних мовах світу. Учений Колесов вважає, що їх близько 30. А датський лінгвіст визначив, що теоретично у мові могло б бути 216 різних відмінків.

### 3. Актуалізація опорних знань. “Мозковий штурм”

- А ось і перше питання:

- Яку частину мови ми вивчаємо?

Що називають слова-іменники? (Предмети)

На які питання відповідають іменники?

(Хто? Що?)

Чому до одних іменників ми ставимо питання хто?, а до інших — що? (бо є істоти і неістоти).

Чому одні іменники ми пишемо з великої літери, а інші з маленької?

(Іменники бувають загальними і власними).

### 5. Хвилинка каліграфії.

Відкриваємо зошити записуємо сьогоднішнє число.

Прописуємо букву Зз, *слово* з цією буквою, складаємо речення зі словом *зима*.  
Прийшло це слово з індоєвропейської мови і означає – холодна пора. Що ви уявляєте, коли чуєте це слово?

Записуємо речення, визначаємо граматичну основу.

### 5. Контроль, корекція та узагальнення знань. (Робота в групах)

**Завдання 1.** Доберіть спільнокореневі слова (прикметник і дієслово) до даного:  
зима, молодість, радість, голод. Позначте корінь. Визначте рід іменників.

**Гра “ Відшукай і провідмінняй”.**

|   |   |   |   |   |          |
|---|---|---|---|---|----------|
| я | з | м | е | л | I група  |
| о | м | з | о | р | II група |

**Самостійна робота. Робота з картками.**

Постав в кружечку з правильною відповіддю «плюсик»

| Іменник  | назва істоти                                   | назва неістоти                                 | власна                                                                  | загальна                                       | одн.                  | мн.                                            | ч.р.                  | ж.р.                                           | с.р.                  |
|----------|------------------------------------------------|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|-----------------------|------------------------------------------------|-----------------------|------------------------------------------------|-----------------------|
| Київ     | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/><br><input type="radio"/> | <input type="radio"/><br><input type="radio"/><br><input type="radio"/> | <input type="radio"/><br><input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/> |
| Яблуко   | <input type="radio"/><br><input type="radio"/> |                                                |                                                                         |                                                | <input type="radio"/> | <input type="radio"/><br><input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/><br><input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| Вербі    |                                                | <input type="radio"/>                          |                                                                         | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/> |                                                | <input type="radio"/> |                                                | <input type="radio"/> |
| Сніжинка | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/>                                                   | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/> | <input type="radio"/>                          | <input type="radio"/> |

**Гра “ Відшукай мене”.**

- А зараз ми пограємо гру. Вам потрібно відшукати предмет за його ознаками. Ці предмети знаходяться в класі. Будьте уважними і кмітливими:

- 1) Цей предмет жіночого роду , знаходиться у мене на столі.(ручка)
- 2) Цей предмет чоловічого роду, круглий, знаходиться в кутку.(м'яч).
- 3) Цей предмет середнього роду, знаходиться в контейнері( лего)
- 4) Цей предмет чоловічого роду, знаходиться на круглому столі ( олівець)
- 5) Цей предмет чоловічого роду, знаходиться на вікні біля дошки справа (вазон).
- 6) Цей предмет жіночого роду, знаходиться біля дошки (крейда)
- 7) Цей предмет середнього роду, знаходиться за комодами (відро).
- 8) Цей предмет жіночого роду, знаходиться на середньому комоді (книжка)

- Вам потрібно провести розслідування - записати подані словосполучення 1 і 2 група записує іменники з прямим значенням, 2 – з переносним значенням.

*Ніс човна, кирпатий ніс, вушко зайчика, вушко голки, очі квітів, сині очі, голос вчителя, голос води, зимова хуртовина , хуртовина айстр.*

Перевірка правильності виконання. За правильне виконання покласти сніжинку.

**Коментоване письмо. З поданих слів утворіть і запишіть речення.**

вулиці На хуртовина завивала.

**Фізкультхвилинка.**

**Робота в групах. Гра “ Слово в слові”** Вам потрібно з букв, які є в словах, скласти нове слово, якого роду було слово і якого стало?

| I група       | II група      |
|---------------|---------------|
| Смола –масло  | Насос –сосна  |
| Коні – кіно   | Село –осел    |
| Атлас - салат | Банка – кабан |

**Розвиток умінь і навичок. Гра “ Виростимо речення”** Додаємо по одному-два слову і утворюємо красиве речення.

Сніжинки.

Білі сніжинки.

Білі сніжинки вкривають землю.

Білі сніжинки вкривають сонну землю.

(Записати речення, виділити основу, визначити число і рід іменників)

Лего-гра.

“Визнач число та рід іменників.”

Відгадування ребусів.

ВІЗ ЛА ПІ 2 Л

(вітрила)

(підвал)

ТІ 100 С 3 БОК

(тісто)

(стрибок)

Запиши слова, постав їх в орудному відмінку.

Домашнє завдання

Аналіз та оцінка знань. (Підрахунок сніжинок-балів).

Підсумок уроку. Метод “Мікрофон”

Чи сподобався вам урок?

Що сподобалося найбільше?

Який у вас настрій після нашого уроку?

Яку частину мови ми повторювали на уроці?

Що ви запам’ятали?

Який був наш урок?